

Svar på skriftligt spörsmål om frysning och återlösen av strategiskt betydande mark- och fastighetsinnehav utanför EU- och EES-länderna och om förhindrande av framtida försäljning

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål: Timo Heinonen/saml m.fl. SSS 84/2022 vp:

Är regeringen beredd att förhindra lagstiftning genom strängare fastighetsinnehav för medborgare från länder utanför EU och EES i närheten av strategiskt viktiga objekt, hur tänker regeringen säkerställa att markområden och fastigheter i strategiskt viktiga områden inte längre säljs bort i fortsättningen och är regeringen beredd att lösa in eller återta mark- och fastighetsinnehav i närheten av strategiskt betydande objekt?

Som svar på denna fråga anför jag följande:

I Finland har det sedan den 1 januari 2020 funnits lagstiftning som övervakar fastighetshandeln utanför EU/EES-området. Under de två första åren beviljades sammanlagt 1 156 tillstånd för fastighetsinnehav till alla medborgare utanför EU/EES-området. För jämförelsens skull är det viktigt att notera att det finns ca 2,7 miljoner fastigheter i Finland. Av detta antal är ca 22 000 i utländsk ägo. I Finland görs det i genomsnitt 60 000–70 000 fastighetsaffärer per år.

Lagen om statens förköpsrätt på vissa områden trädde i kraft också den 1 januari 2020. I den lagen definieras s.k. förköpszoner i närheten av Försvarmaktens och Gränsbevakningsväsendets objekt, vilka är 500–1 000 meter, beroende på arten av objektets verksamhet. Inom dessa områden kan staten träda i stället för köparen i en köp situation, om förvärvet av fastigheten behövs för säkerställande av landets försvar, gränsbevakningen eller gränssäkerheten eller för övervakning och tryggnad av den territoriella integriteten. Förköp har inte behövt användas en enda gång under den tid som lagen varit i kraft för att trygga den nationella säkerheten. Staten har dock i några fall avtalat om förvärv av fastigheter i förköpszonen genom frivillig transaktion i stället för genom förköp i en situation där fastigheten i fråga har sålts till någon annan.

Myndigheterna har en lägesbild av hur fastigheter har skaffats nära objekt som kan anses vara strategiska med tanke på deras verksamhet. Utifrån dessa uppgifter görs riskbedömningar och skyddas funktionerna. Dessa bedömningar och skyddsåtgärder uppdateras vid behov. I vissa fall

kan direkta åtgärder också avslöja var det strategiska objektet är beläget. Det är viktigt att förlita sig på myndighetens förmåga att bedöma när det gäller att skydda myndighetens egen verksamhet.

På EU-nivå följer Finland numera ovanligt noggrant fastighetsköp från tredjeländer och granskningen av ansökningar om tillstånd har skärpts på olika sätt på grund av kriget i Ukraina. I de övriga EU-länderna finns det i praktiken ingen motsvarande granskning alls. Tillståndsprocessen gör det möjligt att skapa en utmärkt lägesbild så att man vet vem som gör fastighetsköp i Finland, varifrån de skaffas och för vilket användningsändamål. Om man i tillståndsprocessen inte kan bevisa ett direkt hot mot försvaret, gränssäkerheten eller försörjningsberedskapen på ett sådant sätt att motiveringen till förbudet också håller vid eventuella rättsförhandlingar under besvärprocesserna, kan den myndighet för vars verksamhet användningen av fastigheten senare bevisligen medför ett direkt hot inleda en inlösningsprocess för att säkerställa den nationella säkerheten.

Grundlagen garanterar i Finland starkt egendomsskyddet. Den gällande lagstiftningen gör det dock möjligt att ingripa i situationer där fastighetsinnehavet utgör ett verkligt och verifierbart hot mot Finlands säkerhet. I media talas det för närvarande mycket skrivande om fastighetsinnehav i närheten av strategiska objekt. Uppgifterna stämmer inte alltid, men det är viktigt att frågan diskuteras. I en rättsstat måste grunderna vara i skick och på grund av rykten eller enbart misstankar kan t.ex. en inlösningsprocess inte inledas.

Försvarsministeriet har precis inlett ett projekt för att utveckla ett lagstiftningspaket om tillsynen över fastighetsinnehavet utifrån de identifierade behoven. Målet är således att utveckla den redan fungerande och befintliga lagstiftningen så att den ännu bättre än för närvarande ska motsvara de mål som ställts för lagstiftningshelheten. I detta sammanhang är det möjligt att i behövliga delar också beakta det förändrade säkerhetsläget.

Helsingfors 23.3.2022

Försvarsminister Antti Kaikkonen